

Članak Larry Butlera, prvog zamjenika visokog predstavnika: “Penzioneri ispred političara”

Konačno ima znakova da je privreda BiH krenula uzlaznom putanjom. Investicije i poreski prihodi su u porastu; kamatne stope padaju; otvara se sve više radnih mjesta; Moody's je podigao rejting BiH u pogledu spoljašnjeg duga. Ništa od ovoga se ne događa dovoljno brzo, ali sama činjenica da se to uopšte dešava pokazuje da je nakon više godina frustrirajućeg, “kreni pa stani” razvoja, sad u izvjesnoj mjeri prisutan ekonomski momentum.

Apsolutni je imperativ da političko rukovodstvo BiH ne protraći prilike koje se javljaju. Oni se moraju pobrinuti da BiH unapređuje kroz sad stvoreno otvaranje i da krene brzom stazom ka održivom prosperitetu.

Evo o čemu se zapravo u politici radi – učiniti jednu zemlju uspješnom, prosperitetnom i sigurnom je istinska nagrada za jednu političku karijeru, nešto na šta jedan izabrani predstavnik naroda treba da bude ponosan.

Parlamentarci BiH imaju veoma težak posao – oni se rvaju sa ogromnim izazovima; oni su pozvani da iskažu zadivljujuće sposobnosti u smislu profesionalizma i političke odlučnosti, i niko nema pravo da umanju vrijednost napora koji oni svakodnevno ulažu u svoj zadatak. Niti im se treba uskratiti materijalna nadoknada srazmjerna dostojanstvu i zahtjevima njihove pozicije.

Ali mi živimo u stvarnom svijetu.

A u stvarnom svijetu, mada se njeni ekonomski izgledi

poboljšavaju, BiH si još uvijek ne može priuštiti da plati svoje izabrane predstavnike onoliko velikodušno kako bi željela – upravo kao što još uvijek ne može velikodušnije da plati svoje nastavnike ili ljekare ili svoje poštare ili građevinske radnike.

Neki poslanici u Parlamentu BiH su nedavno na raspravu predali prijedlog zakona koji bi značajno uvećao njihove naknade i penzije, a što bi značilo, ako bi bio usvojen, da se ove penzije korisnika parlamentaraca ne bi mogle sniziti primjenom bilo kojeg drugog zakona.

Nema ništa po sebi loše u tome što parlamentarci teže da poboljšaju svoje uslove – ali kao ljudi odgovorni za usvajanje budžeta zemlje, oni moraju sebe plaćati kako je realno.

Predloženi Zakon o pravima i obavezama predstavnika i delegata u Parlamentarnoj skupštini BiH bi dozvolio jednom poslaniku u parlamentu da uživa doživotnu i čak do pet puta veću penziju od prosječne penzije u Federaciji i RS, i (počinjući već u dobi od 55 godina za muškarce i 53 za žene), oni bi stekli pravo na penziju čak deset godina ranije nego većina zaposlenih u ovoj zemlji, posle samo dvogodišnje službe na toj poziciji. I sve ovo u vrijeme kad mnoge evropske zemlje razmatraju da povećaju dob kad se po zakonu stiče pravo na penziju sa 65 na 67 ili 68 godina zbog budžetskog pritiska na penzione fondove.

Uz to, porodice parlamentaraca koji služe duge kazne za zločine protiv čovječnosti, međunarodnog prava ili ustavnog poretka bi bez obzira na to imale pravo na porodičnu penziju. Ovo znači da bi jedna privilegovana grupa ljudi, čak i oni koji su osuđeni za ozbiljne prekršaje, imala mnogo veće penzije nego obični građani.

Predloženi zakon bi dozvolio svim parlamentarcima koji su izabrani u Parlamentarnu skupštinu od 1996. da imaju povoljnije uslove za penzionisanje od bilo kojeg drugog

građanina BiH.

Činjenica je da vlasti sebi mogu dodijeliti jedino takve povlastice koje su u skladu sa dugoročnom platnom sposobnošću zemlje. Bilo koji paket naknada za parlament mora uzeti u obzir plate i penzije u zemlji u cjelini. On takođe mora biti u skladu sa strukturom plata i penzija koja se može primjenjivati uzduž i poprijeko parlamentarnog sistema. Besmislena je pojava velikih razlika između državnog parlamenta i entitetskih parlamenata, ili u tom slučaju, između naknada poslanicima u parlamentu i naknada koje se plaćaju državnim službenicima.

Dalji ekonomski razvoj će stvoriti veći opseg za viši standard poslanika u Parlamentu. Kad BiH bude bogatija, imaće sredstava da osigura konkurentnije naknade parlamentarcima.

Ono što se dešava jeste da je zakon koji se tiče naknada i plata parlamentaraca već u pripremi kod Ministarstva finansija BiH. Parlamentarci su s pravom urgirali kod Vijeća ministara prije godinu dana da pripremi takav jedan zakon. Ministarstvo finansija sada dovršava jedan Zakon o platama u institucijama BiH, koji će racionalizovati nadoknadu plaćenu parlamentarcima BiH i državnim službenicima i dovesti ih u sklad sa nadoknadama koje plaćaju Entiteti. Ovo je takođe i uslov MMF-a.

Vodeće načelo ovog Zakona je da parlamentarci ne mogu sebe plaćati iz sredstava koja ne postoje, a da se sredstva koja postoje moraju dodjeljivati na najproduktivniji način, sa interesima građana kao glavnim kriterijumom. (A ne moram vas podsjećati kako se često redovne penzije građanima isplaćuju sa zakašnjenjem).

Najhitnije je potrebno da Ministarstvo Finansija dovrši pripremu Zakona o platama u institucijama BiH i predstavi ga Parlamentu. Cijelo ovo pitanje javnih rashoda je bilo zanemareno više od jedne dekade.

Niko ne kaže da parlamentarci BiH nisu vrijedni svoje zarade – ali ono što je apsolutno jasno je da nije u skladu sa razumom da oni sebi retroaktivno dodijele povlastice i penzije koje bi bile neproporcionalno veće od državnog prosjeka a koje nepotrebno napinju kapacitete još uvijek krhkih javnih finansija zemlje. Niti bi različiti nivoi vlasti trebali dodjeljivati pakete nadoknada koji se međusobno značajno razlikuju.

Razumna politika znači razumnu platu za parlamentarce. Ovo je nešto s čime će se po mom mišljenju složiti većina glasača 1. oktobra.

Ambasador Larry Butler je Prvi zamjenik Visokog predstavnika međunarodne zajednice za Bosnu i Hercegovinu.